

Воят Л. І. – кандидат юридичних наук, викладач кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8146-0145>

Особливості професійної комунікації в діяльності педагогічних працівників галузевої освіти Національної поліції України

Метою статті є вивчення особливостей професійної комунікації в діяльності педагогічних працівників галузевої освіти Національної поліції України. Методологія. Методологічний інструментарій обрано відповідно до окресленої мети, специфіки об'єкта та предмета дослідження. Методологічну основу статті становили наукові концепції вивчення окремих аспектів педагогічної майстерності викладача закладу вищої освіти. Розглянуто особливості професійної комунікації в діяльності педагогічних працівників галузевої освіти Національної поліції України. Визначено роль комунікативних навичок викладача й передумови їх формування, які є складовими професійного успіху. Проаналізовано значення педагогічної комунікації під час підготовки поліцейських. Окреслено основні детермінанти формування професійної компетентності й педагогічної майстерності викладача, їх роль у забезпеченні освітнього процесу. З'ясовано сутність комунікативних бар'єрів і культури мовлення, їх вплив на реалізацію завдань комунікативного процесу. Висвітлено роль гуманістичної позиції викладача в процесі діалогічної взаємодії. Наукова новизна статті полягає в узагальненні та систематизації результатів досліджень щодо особливостей ефективної професійної комунікації педагогічних працівників Національної поліції України під час забезпечення освітнього процесу. Висновки. Визначено низку практичних рекомендацій, які варто використовувати під час організації та реалізації освітнього процесу. Обґрунтовано ефективність підходів, що використовують у системі формування педагогічної майстерності педагогічних працівників галузевої освіти Національної поліції України. Встановлено сутність педагогічної праці викладача закладу вищої освіти як особливої форми висококваліфікованої розумової діяльності творчого характеру. Визначено роль компонентів професійно-педагогічної комунікативності викладача в процесі підготовки поліцейських і подальшому формуванні в їхній професійній діяльності.

Ключові слова: професійна комунікація; педагогічна майстерність; педагогічний працівник; діалогічна взаємодія; культура мовлення; комунікація; комунікативні бар'єри; гуманістична спрямованість; Національна поліція України; освітній процес.

Вступ

Професійна діяльність поліцейських передбачає готовність і здатність до ефективного спілкування як для забезпечення здійснення професійних функцій, так і в повсякденному житті з різними категоріями громадян. Проблеми міжособистісної взаємодії негативно позначаються на діяльності та психічному стані поліцейських, призводять до погіршення настрою, можуть провокувати виникнення стресу. Саме тому комунікативні навички й уміння, досвід та індивідуальний стиль міжособистісної взаємодії мають бути на належному рівні.

У процесі спілкування між людьми відбувається передання знань, досвіду, формують різні вміння та навички, погоджують і координують спільні дії тощо. Спілкування є професійно значущою, суттєвою складовою комунікативної готовності до здійснення як педагогічної, так професійної діяльності. Спілкування є необхідною умовою діяльності людини. Від нього залежить психологічний клімат в організації, її виробнича мобільність, конкурентні позиції на ринку, взаєморозуміння між людьми. Правильно організоване спілкування забезпечує ефективний обмін інформацією, дає змогу глибше пізнати співрозмовника, спрогнозувати особливості подальшої ділової взаємодії з партнером

(Bondarenko, Danylchenko, Khudiakova, & Krymets, 2019, p. 81).

Необхідним є визначення наукових засад формування компетентного педагогічного працівника галузевої освіти Національної поліції України з огляду на особливості професійної комунікації.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є дослідження пріоритетних завдань сучасної освіти, які не лише мають забезпечувати якісну фахову підготовку, а й формувати високий рівень комунікативної компетентності.

Різноманітні психологічні аспекти особливостей професійної комунікації розглянуто в працях іноземних і вітчизняних дослідників (І. Бех, Н. Бібік, А. Бодальов, А. Бойко, Н. Бутенко, Н. Волкова, Ю. Вторнікова, С. Гончаренко, О. Жирун, М. Заброцький, В. Кан-Калик, С. Левченко, С. Петрушин, О. Савченко, В. Сухомлинський, О. Федій та ін.).

Огляд основних психологічних особливостей та структурних елементів формування висококваліфікованого викладача засвідчує складність і багатогранність цієї системи, що потребує володіння відповідними навичками.

Виклад основного матеріалу

Новий етап розвитку освіти в нашій державі актуалізує проблему формування висококваліфікованих педагогічних кадрів, які мають майстерно володіти комунікативною компетентністю, в основі якої – комунікативні вміння. Саме з викладача, рівня його педагогічної майстерності, а також комунікативних можливостей розпочинається, а згодом розвивається та вдосконалюється рівень комунікативних можливостей працівника поліції (Petrova, & Podliniaieva, 2021).

Причиною низки проблем, які виникають у діяльності педагогічних працівників, є недостатній рівень сформованості комунікативних умінь викладача. У практиці педагогічної діяльності складнощі постають саме там, де викладач не вміє чи з певних причин не може на необхідному рівні спілкуватися зі слухачами (поліцейськими) (Kravchenko, 2020).

Саме тому неабияке значення має вміння застосовувати знання та навички професійної комунікації як одну зі складових професійної майстерності педагогічних працівників, що здійснюють підготовку поліцейських.

Специфіка професійної діяльності педагогічних працівників галузевої освіти НПУ полягає у володінні інструментарієм з досвіду педагогічної діяльності, знаннями з основ науки й методики навчання та виховання, а також опанування мистецтва педагогічного спілкування, адже всі знання та вміння передаються через систему живого безпосереднього спілкування. Педагогічна майстерність викладача та його професійна компетентність є складовими комунікативної компетентності педагога.

Комунікація – це процес обміну інформацією (фактами, ідеями, поглядами, емоціями тощо) між двома чи більше особами, спілкування за допомогою вербальних і невербальних засобів з метою передавання та одержання інформації (Ravchyna, 2020).

Педагогічна комунікація – організація освітньої діяльності на підставі сприйняття, засвоєння, використання та передачі інформації з різних джерел. Педагогічна комунікація є важливим чинником професійної ідентичності, охоплює всі сфери педагогічної діяльності. Викладачеві доводиться налагоджувати комунікативні зв'язки не лише з колегами, практичними працівниками, а й зі слухачами (поліцейськими), які проходять певний курс навчання.

Надзвичайно важливим для педагога є володіння майстерністю обмінюватися інформацією. Успіх педагогічної комунікації залежить від того, чи здатен викладач налагодити контакт з аудиторією, від системності

його викладу, логічності, аргументації, уміння стимулювати тих, хто навчається, для подальшої діяльності, заохочувати, керувати увагою, передбачати конфлікти, розбіжності, знімати емоційне напруження в спілкуванні й усувати бар'єри, запобігати виникненню конфліктних ситуацій. Водночас слід зауважити, що комунікативні вміння, поєднані зі знаннями, навичками, методичним мистецтвом, психолого-педагогічними якостями особистості, створюють надійні підвалини для формування педагогічної діяльності (Korniiak, 2020).

Досвід педагогічної діяльності засвідчує, що замало тільки знань з основ науки та методики навчання і виховання, потрібно володіти мистецтвом педагогічного спілкування, адже всі знання та вміння можуть бути передані студентам через систему живого й безпосереднього спілкування з ними. Комунікативну компетентність педагога слід розглядати як частину його професійної компетентності й педагогічної майстерності.

Педагогічна майстерність викладача відображається в застосуванні, поряд із іншими, й комунікативних умінь задля досягнення мети, яку ставить перед собою викладач під час викладу певного матеріалу (Kharchenko, I.I., & Kharchenko, S.M., 2015).

Комунікативні вміння – це готовність до професійної комунікативної діяльності. До комунікативних умінь належать: мовленнєве або вербальне спілкування, невербальне спілкування, орієнтування в ситуації, соціальна перцепція, створення творчого самопочуття, володіння професійною педагогічною увагою (Kryvonos, 2017).

Комунікативні навички особистості – це комплекс індивідуально психологічних особливостей, що забезпечують здатність індивіда до активного й ефективного (оптимального) спілкування, передання та адекватного сприймання інформації, організації взаємодії з іншими людьми, правильного розуміння як себе та своєї поведінки, так і партнерів та їх поведінки, що є необхідними умовами ефективною взаємодії між людьми й успішної життєдіяльності людини (Kolomiets, 2020).

Передумовою формування комунікативних навичок є спільна діяльність, яка своєю чергою не може відбуватися без координації дій, узгодження завдань, обміну думками, інтелектуальної та емоційної чуттєвої взаємодії індивідів.

У процесі комунікації можуть виникнути й складнощі під час спілкування, що належать до тимчасових або тривалих явищ, які перешкоджають реалізації мети комунікативного процесу, створюють перепони для ефективною

міжособистісної взаємодії, послаблюють чи переривають її (Dumko, 2021).

Комунікативні бар'єри – психологічні перешкоди, що виникають на шляху отримання інформації. Специфіка людської комунікації полягає в наявності бар'єрів, що заважають проникненню інформації.

Культура мовлення – широке обсягове поняття, однак передусім це грамотність побудови фраз, простота і зрозумілість викладу, виразність, якої досягають умінням добирати потрібні слова й синтаксичні конструкції, активним використанням основних компонентів виразності усного мовлення, тону, динаміки звучання голосу, темпу, пауз, наголосів, інтонації, дикції, правильна вимова слів, правильне використання спеціальної термінології, лаконічність (Krasnytska, 2020).

Безсумнівно, для успішності професійної діяльності викладача необхідними є такі риси його мовлення, як бездоганна дикція, дотримання всіх орфоепічних норм сучасної української літературної мови, добре поставлений голос, уміння керувати диханням, тобто професійне володіння технікою мовлення. Не можна уявити живого мовлення без інтонації. Кожне осмислення думки, власної або чужої, може бути правильно виражене й так само сприйняте слухачами лише в тому разі, коли читець (мовець) правильно використовує всі компоненти мовлення (системи його звуків, будови складу слова, наголосу) й інтонації (органічної єдності пауз, логічної та емоційної функцій наголосів, мелодики, темпу, ритму, голосового тембру). Практичні навички використання інтонації співрозмовника, уміння використовувати акустичні засоби впливу на слухачів є необхідними для ефективного професійного спілкування. Однак проблема полягає в тому, що навчитися інтонувати, на переконання психологів, неможливо.

Слід зауважити, що штучно створену інтонацію помічають слухачі одразу, саме природність інтонації, її відповідність ситуації спілкування і є головними комунікативними перевагами. Відтворення заданої інтонації нічого не навчає, однак можна навчитися слухати й розуміти змістові значення інтонації співрозмовника, визначити педагогічні можливості використання інтонаційних засобів, виявити спектр їх впливів, співвіднести ці можливості з особливостями певного голосу, індивідуальності мовленнєвої поведінки. Зазначене створює необхідну базу для вдосконалення практичних засобів інтонування (Zakharchenko, 2020).

Викладач зобов'язаний бути не тільки компетентним фахівцем з високою науковою та діловою кваліфікацією, виконавською

дисципліною; не лише духовно багатою особистістю, що несе моральну відповідальність за власну навчальну й виховну діяльність; викладач має бути водночас комунікабельною особистістю з високим рівнем культури спілкування, умінням вести діалог, дискутувати, забезпечувати позитивний моральний та емоційний настрій у педагогічній взаємодії. Педагогічна й комунікативна діяльність педагога має бути творчою. Педагогічний працівник, у якого наявна певна модель взаємодії зі слухачами (поліцейськими), у процесі педагогічної діяльності має постійно коригувати власну програму дій, максимально узгоджуючи її з конкретною комунікативною ситуацією та можливостями студентів як партнерів у спілкуванні (Filipova, 2021).

У процесі педагогічного спілкування викладач не просто кількісно збільшує свій комунікативний досвід; він обирає певну стратегію спілкування із властивими їй нормами, прийомами та засобами. Саме вибудована педагогом у процесі навчальної взаємодії комунікативна стратегія (монологічна чи діалогічна) зумовлює характер педагогічної діяльності та фахового спілкування.

Визначальною рисою діалогічної взаємодії є гуманістична позиція викладача щодо студента в процесі навчання та навчального спілкування, що дає змогу студенту задовольнити потребу в розумінні, подолати відчуття хвилювання та страху, супутні сприйняттю й опануванню нового матеріалу. На противагу монологічній взаємодії, діалогічність виключає вплив на психіку студента за допомогою певної системи операцій та маніпулювання його особистістю (Nykyforova, 2020).

Отже, комунікативні навички реалізують викладачі в процесі професійного спілкування як з колегами, так і зі студентами, вони охоплюють правовий, психологічний, етичний, мовленнєві компоненти. Комунікативні навички викладача є однією з найважливіших складових професійного успіху.

Виявом високого рівня педагогічної діяльності є комунікативна компетентність педагога, яку слід розглядати як частину його професійної компетентності й педагогічної майстерності. Як наукова проблема вона постала у XIX столітті. Дослідники педагогіки тлумачать її як найвищий рівень педагогічної діяльності, який виявляється в тому, що у відведений час педагог досягає оптимальних наслідків, «синтезу наукових знань, умінь і навичок методичного мистецтва й особистих якостей учителя», це комплекс властивостей особистості педагога, що забезпечує високий рівень самоорганізації педагогічної діяльності (Karpushyna, 2018).

Педагогічна майстерність ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі й педагогічному досвіді. Розглядають її як вияв власного «Я» у професії, самореалізацію особистості вчителя в педагогічній діяльності, тому це вища, творча його активність, що передбачає доцільне використання методів і засобів педагогічного взаємовпливу в кожній ситуації навчання та виховання. Така доцільність є результатом опанування системи знань та уявлень про закони навчання, технології розвитку дитини, а також індивідуальні особливості педагога, його спрямованість, здібності та психофізичні дані. Критеріями педагогічної майстерності є гуманність, науковість, педагогічна доцільність, оптимальний характер, результативність, демократичність, творчість (Yanytska, 2019).

Є кілька підходів до визначення педагогічної майстерності. На думку Н. В. Кузьміної та М. В. Кухарева, це «найвищий рівень педагогічної діяльності... який виявляється в тому, що за відведений час педагог досягає оптимальних наслідків». Водночас О. І. Щербаків педагогічну майстерність тлумачить як синтез наукових знань, умінь і навичок методичного мистецтва й особистих якостей педагога. Натомість Ш. О. Амонашвілі не пропонує чіткої дефініції педагогічної майстерності, проте виокремлює її основні риси: «Бути майстром педагогічної справи – це означає мати вихідну позицію... яка є особистісно-гуманною... це яскрава особистість, мудра, чуйна, доброзичлива і принципова людина... це першодослідник теоретичних рекомендацій, який може їх переконливо довести або спростувати. Його творчість може збагатити педагогічну науку і практику новими висновками, дати початок новим ідеям і підходам». Зовні майстерність педагога – це виконання різноманітних педагогічних завдань, успішна організація навчально-виховного процесу й отримання відповідних результатів, але її сутність полягає в певних професійних та особистісних якостях, які породжують цю діяльність і забезпечують її ефективність (Оліїчук, 2016).

Важливими професійними якостями педагога слід визнати працелюбність, працездатність, дисциплінованість, відповідальність, уміння поставити мету, обрати шляхи її досягнення, організованість, наполегливість, систематичне та планомірне підвищення свого професійного рівня, прагнення постійно підвищувати якість власної праці тощо (Kolisnyk-Humeniuk, 2019).

Отже, на підставі зазначеного можна дійти висновку, що педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує високий рівень самоорганізації професійної діяльності на рефлексивній основі.

Педагогічна праця викладача ЗВО є особливою формою висококваліфікованої розумової діяльності творчого характеру. Вона спрямована на навчання, виховання і розвиток студентів, формування в них професійних знань, умінь і навичок, виховання активної життєвої позиції. Педагогічні працівники мають стати основною рушійною силою відродження та створення якісно нової національної системи освіти. Але для того щоб у процесі професійної діяльності педагога відбувся розвиток педагогічної майстерності, необхідно оволодівати сучасними технологіями навчання та виховання. Майстром стає той, хто прагне цього, хто працює, хто осмислює власну діяльність (Tsiurга, & Terzalova, 2021).

Важливим й об'єктивним аспектом особливості професійної комунікації в діяльності педагогічних працівників галузевої освіти НПУ є дослідження структури педагогічної майстерності. Обґрунтована структура педагогічної майстерності сучасного викладача закладу вищої освіти охоплює такі компоненти: гуманістичну спрямованість, професійні знання, педагогічні здібності, педагогічну техніку (Rubonets, 2018).

Гуманістична спрямованість виражається в ціннісних орієнтаціях викладача у вигляді гуманістичної стратегії під час реалізації завдань педагогічної діяльності, самоствердження педагога, а також у його системі педагогічної взаємодії з учнями.

Професійне знання виконує роль фундаменту педагогічної майстерності, що додає йому глибину, ґрунтовність, свідомість. Ігнорування його ролі веде до ремісництва, стереотипів, примітивізму, і, навпаки, педагогічна ерудиція дає змогу досягти успіху, бажаного результату у взаємодії викладача з аудиторією (Hirniak, & Vasyukiv, 2019).

Професійні знання охоплюють три блоки навчальних дисциплін: психолого-педагогічні, фахові, соціально-гуманітарні. Саме досконале знання матеріалу та вміння цей матеріал подати на належному рівні, для того щоб слухач (поліцейський) також опанував цей матеріал і зміг надалі в практичній діяльності його застосовувати, є метою викладача.

Педагогічна техніка передбачає наявність трьох груп умінь: здійснювати освітній процес, виховну роботу; взаємодіяти зі студентами, управляти ними в процесі різноманітної діяльності; управляти собою, власним емоційним станом, мовленням, тілом, що виявляється в поведінці. Педагогічні вміння допомагають формуванню професійної позиції викладача, дають змогу отримати результат, адекватний цілям і задумам (Smerechak, 2018).

До педагогічних здібностей належать комунікація, креативність (творчість), рефлексія

(аналіз власного психічного стану), перцепція (здатність до сприйняття нового), інтелектуальні й організаторські здібності.

Отже, успішність педагогічної діяльності безпосередньо залежатиме від педагогічних здібностей викладача. Однією з основних здібностей, яку включає педагогічна діяльність, становлять комунікативні здібності, а саме здатність до спілкування, встановлення контактів і зв'язків.

У процесі педагогічної комунікації інформація виконує педагогічні функції (переконує та спонукає до певної поведінки, коригує моральні, інтелектуальні й комунікативні риси учня) (Shvai, 2020).

З-поміж педагогічних функцій комунікації слід виокремити такі:

– інформаційна (реалізується в навчально-виховній діяльності та взаємодії між викладачем і слухачем (поліцейським);

– пізнавальна (допомагає розумінню та вивченню певного матеріалу);

– експресивна (дає змогу доступно, цікаво й емоційно виразно передавати знання, уміння, навички);

– управлінська (допомагає керувати своєю поведінкою та впливати на інших людей) (Kurova, 2020).

У зв'язку із цим комунікативність викладача є професійно значущою за своєю роллю. Комунікативність – вияв комунікативних якостей, які сприяють успішній інформаційній взаємодії, що сприяє вирішенню конкретних питань.

Компонентами професійно-педагогічної комунікативності викладача є:

– наявність стійкої потреби в систематичному спілкуванні зі слухачами (поліцейськими);

– взаємодія загальнолюдських і професійних показників комунікативності;

– емоційне задоволення на всіх етапах спілкування;

– наявність здібностей до педагогічної комунікації, набуття комунікативних навичок і вмінь (Melnyk, 2016).

Потреби в спілкуванні можуть виникнути у зв'язку з намаганням зняти внутрішнє напруження та занепокоєння, отримати схвалення, визнати власну унікальність, уточнити уявлення про іншу людину, її здібності, якості, вплинути на думки іншої людини (Kovalska, & Bohadorova, 2021).

Комунікативність викладача формується під впливом різних чинників, причому переважають особистісні, що визначають модель комунікативності викладача:

1. Загальні універсальні якості особистості викладача: педагогічна спрямованість, психологічна підготовленість, колективізм, доброзич-

ливість, активність у суспільно-політичній та педагогічній діяльності, дисциплінованість, організованість.

2. Спеціальні якості викладача (характеризують внутрішню структуру його комунікативності): пізнавальні якості (дають змогу особистості сприймати, розуміти й вивчати навколишній світ, реалізують інтерес до пізнання навколишнього світу, прагнення розвивати «дар пізнання людей», до співчуття, ідентифікації з іншими людьми тощо); експресивні якості (забезпечують виразність особистості, через яку вона стає зрозумілою іншим людям, допомагають «утримувати увагу інших людей», підтримують прагнення до правдивості й щирості в стосунках, а також емоційна виразність); управлінські властивості (допомагають впливати на інших людей і здійснювати самоконтроль).

Наукова новизна

Наукова новизна статті полягає в узагальненні та систематизації результатів досліджень щодо особливостей ефективної професійної комунікації педагогічних працівників Національної поліції України під час забезпечення освітнього процесу.

Висновки

Ми дійшли висновку, що основними необхідними комунікативними якостями, які повинен мати поліцейський, є вміння слухати інших людей, долати психологічні бар'єри в спілкуванні, уміння швидко встановлювати психологічний контакт із незнайомими людьми, емоційна стриманість, терплячість, уміння чинити психологічний вплив на людей під час здійснення службової діяльності.

Саме під час проведення занять викладач повинен так викладати матеріал, щоб паралельно з отриманою інформацією слухачі (поліцейські) отримували практичні знання та вміння щодо професійної комунікації. Саме наявність комунікативних умінь та їх застосування в практичній діяльності забезпечуватиме позитивний результат.

Позитивне ставлення до людей, уміння слухати, майстерність говорити, налагодження та підтримання контактів, уміння привернути й утримати увагу, безперешкодно долати бар'єри спілкування та вирішувати конфліктні ситуації, ефективно впливати на осіб з метою бажаних змін поведінки допоможуть поліцейським підвищити ефективність обміну та сприйняття інформації, сформувати позитивний імідж і відповідно налагодити взаємодію з населенням.

Тому особливість професійної комунікації в діяльності педагогічних працівників галузевої освіти НПУ полягає в педагогічній майстерності

викладача, поєднаний з певними вміннями й навичками, які відіграють важливу роль у навчанні слухачів (поліцейських) і подальшому формуванні в їхній професійній діяльності задля підтримання авторитету правоохоронних органів.

REFERENCES

- Bondarenko, V., Danylchenko, V., Khudiakova, N., & Krynets, O. (2019). Methodological approaches to professional training of future patrol officers. *Pedagogical Innovations: Ideas, Realities, Perspectives*, 2, 80-88. doi: 10.32405/2413-4139-2019-2-80-88.
- Dumko, N.V. (2021). Vrahuvannia osobystisnykh zapytyv kursantiv politsii na pobudovy vlasnoi traiektorii navchannia [Taking into account the personal requests of police cadets to build their own learning trajectory]. *Naukovi Zapysky, Scientific Notes*, 145, 54-62. doi: 10.31392/nz-npu-145.2019.06 [in Ukrainian].
- Filippova, L.V. (2021). Profesiina refleksiiia vykladacha u vyshchkykh navchalnykh zakladakh [Professional reflection of a teacher in higher educational]. *Naukovi Zapysky, Scientific Notes*, 145, 199-207. doi: 10.31392/nz-npu-145.2019.22 [in Ukrainian].
- Hirniak, A., & Vasylykiv, O. (2019). Psykholohichni bariery u vzaiemodii vykladacha y studentiv ta shliakhy yikh efektyvnoho podolannia [Psychological barriers in teacher-student interaction and ways to overcome them effectively]. *Psychological Prospects Journal*, 33, 79-90. doi: 10.29038/2227-1376-2019-33-79-90 [in Ukrainian].
- Karpushyna, M. (2018). Teoretychni osnovy tekhnolohii problemnoho navchannia studentiv u zakladakh vyshchoi osvity [Theoretical bases of technology of problem-based learning of students in higher education institutions]. *Pedahohichnyi Dyskurs, Pedagogical Discourse*, 24, 50-56. doi: 10.31475/ped.dys.2018.24.07 [in Ukrainian].
- Kharchenko, I.I., & Kharchenko, S.M. (2015). Pedahohichna maisternist vykladacha vyshchoi shkoly ta shliakhy yii pidvyshchennia [Pedagogical skills of a high school teacher and ways to improve it.]. *Osvitnii Vymir, Educational Dimension*, 45, 114-119. doi: 10.31812/educdim.v45i0.2594 [in Ukrainian].
- Kolisnyk-Humeniuk, Yu. (2019). Pedahohichna tvorchist - yak poshukova diialnist vykladacha [Pedagogical creativity - as a search activity of the teacher]. *Molod i Rynok, Youth and the Market*, 8(175), 106-109. doi: 10.24919/2308-4634.2019.179417 [in Ukrainian].
- Kolomiets, N. (2020). Profesiine zrostantia vykladacha vyshchoi shkoly: realii ta oriientyry [Professional growth of a high school teacher: realities and guidelines]. *Problems of Modern Teacher Training*, 1(21), 164-169. doi: 10.31499/2307-4914.1(21).2020.210941 [in Ukrainian].
- Korniak, O. (2020). Komunikatyvni zasoby psykholohichnoho suprovodu profesiinoho samozdiisnennia vykladacha [Communicative means of psychological support of professional self-realization of the teacher]. *Psycholinguistics in a Modern World*, 15, 132-136. doi: 10.31470/10.31470/2706-7904-2020-15-132-136 [in Ukrainian].
- Kovalska, N.M., & Bohadorova, L.M. (2021). Osoblyvosti dilovoho spilkuvannia v osvitnomu seredovyshchi: psykholoho-pedahohichnyi aspekt [Features of business communication in the educational environment: psychological and pedagogical aspect]. *Pedahohichnyi Almanakh, Pedagogical Almanac*, 46, 132-139. doi: 10.37915/pa.vi46.119 [in Ukrainian].
- Krasnytska, O.V. (2020). Pedahohichna maisternist - shliakh do realizatsii indyvidualnoho potentsialu vykladacha vyshchoi viiskovoi shkoly [Pedagogical skill is a way to realize the individual potential of a teacher of a higher military school]. *Dukhovnist Osobystosti: Metodolohiia, Teoriia i Praktyka, Spirituality of Personality: Methodology, Theory and Practice*, 94(1), 122-133. doi: 10.33216/2220-6310-2020-94-1-122-133 [in Ukrainian].
- Kravchenko, I. (2020). Personalii v rozvytku pedahohiky vyshchoi shkoly [Personalities in the development of higher school pedagogy]. *Naukove zabezpechennia tekhnolohichnoho prohresu XXI storichchia, Scientific support of technological progress of the XXI century*, 4, 62-64. doi: 10.36074/01.05.2020.v4.11 [in Ukrainian].
- Kryvonos, O.B. (2017). Orhanizatsiia sotsialno-pedahohichnoi adaptatsii studentiv. [Organization of socio-pedagogical adaptation of students]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 7(71), 69-79. doi: 10.24139/2312-5993/2017.07/069-079 [in Ukrainian].
- Kurova, A. (2020). *Psykholohiia spilkuvannia [Psychology of communication]*. Odesa: Feniks. doi: 10.32837/11300.13107 [in Ukrainian].
- Melnyk, Yu.B. (2016). *Pedahohika vyshchoi shkoly: v skhemakh i tablytsiakh [Higher school pedagogy: in diagrams and tables]*. Kharkiv: KhOHOKZ. doi: 10.26697/9789669726063.2016 [in Ukrainian].
- Nykyforova, O. (2020). Doslidzhennia koryhuiuchoho vplyvu navchannia na profesiino vazhlyvi yakosti politseiskykh [Research on the corrective effect of training on professionally important qualities of police officers]. *Naukove zabezpechennia tekhnolohichnoho prohresu XXI storichchia, Scientific support of technological progress of the XXI century*, 4, 23-25. doi: 10.36074/01.05.2020.v4.05 [in Ukrainian].
- Oliinyk, I.V. (2016). Skladovi elementy profesiino-pedahohichnoi maisternosti vykladacha vyshchoi shkoly [Components of professional and pedagogical skills of a high school teacher]. *Bulletin of Alfred Nobel University*, 12, 251-258. doi: 10.32342/2522-4115-2016-0-12-251-258 [in Ukrainian].
- Petrova, L., & Podliniaieva, O. (2021). Vazhlyvi navychky suchasnoho pedahoha [Important skills of a modern teacher]. *InterConf*, 63, 57-68. doi: 10.51582/interconf.21-22.06.2021.06 [in Ukrainian].
- Ravchyna, T. (2020). Kontseptualni zasady pedahohichnoi pidhotovky vykladacha vyshchoi shkoly v konteksti suchasnykh osvitnikh vyklykiv [Conceptual principles of pedagogical training of a high school teacher in the context of modern educational challenges]. *Osvitni Obrii, Educational Horizons*, 50(1), 27-31. doi: 10.15330/obrii.50.1.27-31 [in Ukrainian].

- Rubonets, O. (2018). Kohnityvna komunikatsiia. Multiversum [Cognitive communication. Multiverse]. *Psykhologichnyi Atlas. Almanakh, Psychological Atlas. Almanac*, 5-6, 87-99. doi: 10.35423/2078-8142.2015.5-6.09 [in Ukrainian].
- Shvai, R. (2020). Konstruktyvizm ta osvittii protses [Constructivism and the educational process]. *Humanities Science Current Issues*, 4(29), 228-232. doi: 10.24919/2308-4863.4/29.209679 [in Ukrainian].
- Smerechak, L. (2018). Osoblyvosti pedahohichnoi diialnosti vykladacha vyshchoi shkoly [Features of pedagogical activity of the teacher of higher school]. *Molod i Rynok, Youth and the Market*, 11(166), 125-129. doi: 10.24919/2308-4634.2018.152275 [in Ukrainian].
- Tsiura, S., & Terzalova, A. (2021). Normatyvne zakriplennia poniat "osvitnie seredovyshe", "osvitnii prostir", "osvitnii protses" u konteksti pedahohichnoi terminolohii [Normative consolidation of the concepts "educational environment", "educational space", "educational process" in the context of pedagogical terminology]. *Molod i Rynok, Youth and the Market*, 5/184, 111-117. doi: 10.24919/2308-4634.2020.223082 [in Ukrainian].
- Yanytska, O.Yu. (2019). Psykhologo-pedahohichni aspekty formuvannia avtorytetu vykladacha [Psychological and pedagogical aspects of the formation of the teacher's authority]. *Psykhologhiia: Realnist i Perspektyvy, Psychology: Reality and Perspectives*, 10, 178-182. doi: 10.35619/prap_rv.vi10.113 [in Ukrainian].
- Zakharchenko, O. (2020). Rol ta znachennia pisladyplomnoi osvity politseiskykh u pidvyshchenni yikhnoho profesiinoho rivnia [The role and importance of postgraduate education of police officers in improving their professional level]. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 6, 138-142. doi: 10.32849/2663-5313/2020.6.24 [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Bondarenko V., Danylchenko V., Khudiakova N., Krymets, O. Methodological approaches to professional training of future patrol officers. *Pedagogical Innovations: Ideas, Realities, Perspectives*. 2019. No. 2. P. 80–88. doi: 10.32405/2413-4139-2019-2-80-88.
- Думко Н. В. Врахування особистісних запитів курсантів поліції на побудови власної траєкторії навчання. *Наукові Записки*. 2021. № 145. С. 54–62. doi: 10.31392/nz-npu-145.2019.06.
- Філіппова Л. В. Професійна рефлексія викладача у вищих навчальних закладах. *Наукові Записки*. 2021. № 145. С. 199–207. doi: 10.31392/nz-npu-145.2019.22.
- Гірняк А., Васильків О. Психологічні бар'єри у взаємодії викладача й студентів та шляхи їх ефективного подолання. *Psychological Prospects Journal*. 2019. № 33. С. 79–90. doi: 10.29038/2227-1376-2019-33-79-90.
- Карпушина М. Теоретичні основи технології проблемного навчання студентів у закладах вищої освіти. *Педагогічний Дискурс*. 2018. № 24. С. 50–56. doi: 10.31475/ped.dys.2018.24.07.
- Харченко І. І., Харченко С. М. Педагогічна майстерність викладача вищої школи та шляхи її підвищення. *Освітній Вимір*. 2015. № 45. С. 114–119. doi: 10.31812/educdim.v45i0.2594.
- Колісник-Гуменюк Ю. Педагогічна творчість – як пошукова діяльність викладача. *Молодь і Ринок*. 2019. № 8 (175). С. 106–109. doi: 10.24919/2308-4634.2019.179417.
- Коломієць Н. Професійне зростання викладача вищої школи: реалії та орієнтири. *Problems of Modern Teacher Training*. 2020. № 1 (21). С. 164–169. doi: 10.31499/2307-4914.1(21).2020.210941.
- Корніяк О. Комунікативні засоби психологічного супроводу професійного самоздійснення викладача. *Psycholinguistics in a Modern World*. 2020. № 15. С. 132–136. doi: 10.31470/10.31470/2706-7904-2020-15-132-136.
- Ковальська Н. М., Богадьорова Л. М. Особливості ділового спілкування в освітньому середовищі: психолого-педагогічний аспект. *Педагогічний Альманах*. 2021. № 46. С. 132–139. doi: 10.37915/pa.vi46.119.
- Красницька О. В. Педагогічна майстерність – шлях до реалізації індивідуального потенціалу викладача вищої військової школи. *Духовність Особистості: Методологія, Теорія і Практика*. 2020. № 94 (1). С. 122–133. doi: 10.33216/2220-6310-2020-94-1-122-133.
- Кравченко І. Персоналії в розвитку педагогіки вищої школи. *Наукове забезпечення технологічного прогресу ХХІ сторіччя*. 2020. Т. 4. С. 62–64. doi: 10.36074/01.05.2020.v4.11.
- Кривонос О. Б. Організація соціально-педагогічної адаптації студентів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2017. № 7 (71). С. 69–79. doi: 10.24139/2312-5993/2017.07/069-079.
- Курова А. Психологія спілкування : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2020. 79 с. doi: 10.32837/11300.13107.
- Мельник Ю. Б. Педагогіка вищої школи: в схемах і таблицях : навч.-метод. посіб. Харків : ХОГОКЗ, 2016. 64 с. doi: 10.26697/9789669726063.2016.
- Никифорова О. Дослідження коригуючого впливу навчання на професійно важливі якості поліцейських. *Наукове забезпечення технологічного прогресу ХХІ сторіччя*. 2020. Т. 4. С. 23–25. doi: 10.36074/01.05.2020.v4.05.
- Олійник І. В. Складові елементи професійно-педагогічної майстерності викладача вищої школи. *Bulletin of Alfred Nobel University*. 2016. № 12. С. 251–258. (Серія «Педагогіка та психологія»). doi: 10.32342/2522-4115-2016-0-12-251-258.
- Петрова Л., Подліняєва О. Важливі навички сучасного педагога. *InterConf*. 2021. № 63. С. 57–68. doi: 10.51582/interconf.21-22.06.2021.06.
- Равчина Т. Концептуальні засади педагогічної підготовки викладача вищої школи в контексті сучасних освітніх викликів. *Освітні Обрії*. 2020. № 50 (1). С. 27–31. doi: 10.15330/obrii.50.1.27-31.
- Рубонець О. Когнітивна комунікація. Мультіверсум. *Психологічний Атлас. Альманах*. 2018. № 5–6. С. 87–99. doi: 10.35423/2078-8142.2015.5-6.09.
- Швай Р. Конструктивізм та освітній процес. *Humanities Science Current Issues*. 2020. № 4 (29). С. 228–232. doi: 10.24919/2308-4863.4/29.209679.

- Смеречак Л. Особливості педагогічної діяльності викладача вищої школи. *Молодь і Ринок*. 2018. № 11 (166). С. 125–129. doi: 10.24919/2308-4634.2018.152275.
- Цюра С., Терзалова А. Нормативне закріплення понять «освітнє середовище», «освітній простір», «освітній процес» у контексті педагогічної термінології. *Молодь і Ринок*. 2021. № 5/184. С. 111–117. doi: 10.24919/2308-4634.2020.223082.
- Яницька О. Ю. Психолого-педагогічні аспекти формування авторитету викладача. *Психологія: Реальність і Перспективи*. 2019. № 10. С. 178–182. doi: 10.35619/prap_rv.vi10.113.
- Захарченко О. Роль та значення післядипломної освіти поліцейських у підвищенні їхнього професійного рівня. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2020. № 6. С. 138–142. doi: 10.32849/2663-5313/2020.6.24.

Стаття надійшла до редколегії 14.01.2021

Voiat L. – Ph.D in Law, Lecturer of the Department of Legal Psychology of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8146-0145>

Peculiarities of Professional Communication in the Activities of Pedagogical Employees of Industrial Education National Police of Ukraine

*The **purpose** of the article is to study the issue of the peculiarities of professional communication in the activities of pedagogical workers of branch education of the National Police of Ukraine. **Methodology.** The methodological toolkit was chosen in accordance with the intended purpose, the specifics of the object and subject of research. The methodological basis of the article was formed by the scientific concepts of studying certain aspects of the pedagogical skill of the teacher of the HEI. The features of professional communication and in the activities of pedagogical workers of branch education of the National Police of Ukraine are considered. The role of the teacher's communication skills and the prerequisites for their formation, which are the components of professional success, have been determined. The importance of pedagogical communication in the preparation of police officers is analyzed. The main determinants of the formation of professional competence and pedagogical skill of a teacher and their role in ensuring the educational process have been determined. The essence of communication barriers and culture of speech and their influence on the implementation of the goals of the communicative process have been clarified. The role of the humanistic position of the teacher in the process of dialogical interaction is highlighted. **Scientific novelty** of the article lies in the generalization and systematization of research results on the features of effective professional communication of teachers of the National Police of Ukraine, while ensuring the educational process. **Conclusions.** A number of practical recommendations have been identified that should be used in the organization and implementation of the educational process. The effectiveness of the approaches used in the system of formation of pedagogical skills of pedagogical workers of branch education of NPU has been substantiated. The essence of the pedagogical work of a teacher of a higher education institution as a special form of highly qualified mental activity of a creative nature has been established. The role of the components of the teacher's professional and pedagogical communication in the process of training police officers and further formation in their professional activities has been determined.*

Keywords: professional communication; pedagogical excellence; teacher; dialogical interaction; a culture of speech; communication; communication barriers; humanistic orientation; National Police of Ukraine; educational process.